

Zitting 1975–1976

13 907

Nadere voorzieningen met betrekking tot de loonvorming in de tweede helft van 1976 alsmede enige wijzigingen in de Wet op de loonvorming

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 8 juni 1976

Binnen de vaste Commissie voor Sociale Zaken¹⁾ bestond na kennisgeving van de memorie van antwoord bij de leden van enkele fracties nog de behoefte enige vragen te stellen en opmerkingen te maken. Onder het voorbehoud dat de Regering voor de openbare behandeling van dit wetsontwerp op die vragen en opmerkingen antwoordt acht de commissie deze openbare behandeling met het uitbrengen van dit verslag voldoende voorbereid.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren de Regering dankbaar voor haar snelle beantwoording van het voorlopig verslag. Zij meenden het echter mede aan deze snelheid te mogen wijten dat zo veel vragen en opmerkingen niet zijn beantwoord. Zij doelden daarbij vooral op de door hen gestelde vragen met betrekking tot de koopkrachthandhaving, de niet-looninkomens en het regeringsbeleid ten aanzien van de investeringen.

Het is mede om die reden dat deze leden in dit stadium nog geen definitief oordeel over het wetsontwerp konden geven. Zij wezen nog eens op hun principiële voorkeur voor onderhandelingsvrijheid van het bedrijfsleven en onderstreepten de wenselijkheid dat in het centrale overleg dat binnenkort plaatsvindt zodanige voorstellen van de zijde van de Regering zullen worden gedaan, dat overeenstemming mogelijk is.

Zij hadden zich nog niet door de Regering laten overtuigen dat er sprake is van zodanige sociaal-economische omstandigheden dat een loonmaatregel noodzakelijk is. Zij meenden ten slotte – en zij betreurden dat in hoge mate – dat het tijdstip van behandeling van dit wetsontwerp het klimaat voor de centrale besprekingen kan verstoren.

De leden van de P.P.R.-fractie hadden in de memorie van antwoord tevergeefs gespeurd naar verklaringen van de Minister die hun aarzelingen over dit wetsontwerp zouden kunnen wegnemen. Weliswaar hadden zij respect voor de verklaringen van goede wil van de Minister zoals die blijken uit de meermalen uitgesproken opvatting dat hij wil komen tot een geïntegreerd inkomensbeleid.

Op blz. 10 van de memorie van antwoord stelt de Minister: «Met het voorstaande wil ik aangeven dat van een geïsoleerde loonpolitiek zoals in de periode 1945–1967 gevoerd, geen sprake meer kan en ook zal zijn». Wil de bewindsman nader toelichten of hier sprake is van een wens of van een ver-

¹ Samenstelling: Van Leeuwen (ARP), Vellenga (PvdA), Roolvink (ARP), Barendregt (PvdA), Nypels (D'66), Van der Lek (PSP), Hermsen (KVP), voorzitter, Rietkerk (VVD), Verbrugh (GPV), Van der Gun (KVP), Meis (CPN), Van Aardenne (VVD), ondervoorzitter, Van Zeil (KVP), Kruisinga (CHU), Poppe (PvdA), Van der Doef (PvdA), Van der Heem-Wagemakers (PPR), Albers (PvdA), Staneke (DS'70).

wachting en waarop deze uitspraak is gebaseerd? Geldt zij ook voor andere kabinetten dan het huidige? Geldt zij ook voor de kabinetten waarin de huidige bewindsman niet Minister van Sociale Zaken is geweest?

Als men naast elkaar stelt een wet die een ingreep in de loonvorming mogelijk maakt en een voorstel om tot een nadere enquête te komen om informatie te krijgen over de inkomens in de vrije beroepen, dan moet toch worden vastgesteld dat er sprake is van onevenwichtigheid en dat ondanks de goede wil de tijd en/of de macht ontbroken heeft om met meer daadkracht aan deze ongewenste situatie een eind te maken. Als alleen al het «nagaan van de mogelijkheden van een onderzoek naar inkomens uit arbeid van vrije beroepsbeoefenaren, zodanig dat een vergelijking van deze inkomens met die van vergelijkbare personen in dienstbetrekking bij de overheid en particulier bedrijfsleven mogelijk wordt», een periode vergt van september 1972 tot september 1974, een periode waarin zowel de wens van de Regering ter zake als de noodzaak van een geïntegreerd inkomensbeleid duidelijk waren, dan rijst bij deze leden twijfel over de verdere gang van zaken. De laatste brief van de Minister van Economische Zaken over het prijsbeleid (kamerstuk B 919) en het daarover gevoerde mondeling overleg hebben deze twijfel eerder versterkt dan weggenomen. De door hen gestelde premisse dat er geen effectief instrumentarium voorhanden is, wilden deze leden wel aanpassen door te zeggen dat het beschikbaar instrumentarium verre van voldoende effectief blijkt te zijn. Het blijkt dat de Regering onmachtig is om greep te krijgen op de prijsvorming op markten en beurzen en de daaruit voortvloeiende inkomensvorming van de betrokken producenten en handelaren. Het blijkt dat ondanks alle pogingen daarin verandering te brengen de greep op de inkomensvorming van de vrije beroepen volstrekt onvoldoende is.

Ook de verwijzing naar de komende nota inzake de structuur van de Nederlandse economie zonder enigerlei aanduiding omtrent de instrumenten tot beheersing van investeringen heeft de leden van de P.P.R.-fractie geen nieuw vertrouwen kunnen inboezemen. Als de looncontrole aanvaardbaar gemaakt moet worden, kan het niet anders of er moeten op zijn minst ook concrete beleidsvoornemens zijn om op dezelfde korte termijn een zelfde controle op de hiervoor bedoelde niet-looninkomens te krijgen. Dergelijke voorstellen hadden de leden van de P.P.R.-fractie ook in de memorie van antwoord pijnlijk gemist.

De Minister verdedigt zijn voorstel door te wijzen op het korte-termijnkarakter daarvan. De leden van de P.P.R.-fractie merkten daarbij op dat de bewindsman toch ook zelf dit wetsontwerp koppelt aan een structurele bestrijding van de inflatie op lange termijn. Daarmee kan het niet anders bedoeld zijn dan als een eerste stap welke niet los gezien kan worden van stappen die daarop noodzakelijkerwijs volgen. Bovendien kunnen de gevolgen – bij onjuist hanteren – het vertrouwen van de werknemers schokken en het arbeidsklimaat voor jaren vertroebelen. Men dient dus, aldus deze leden, bij de beoordeling van dit voorstel wel degelijk zijn oog ook te richten op de lange termijn.

Deze leden vroegen zich voorts af of de instrumenten om in te grijpen in de inkomensvorming van natuurlijke personen buiten de loon- en prijzenwetten niet evenzeer een conjunctuurpolitiek element behoren te hebben als de loon- en prijswetten. Wil de Minister zijn opvatting nader toelichten?

Het mag dan niet de doelstelling van deze conjunctuurpolitieke instrumenten zijn om de inkomensverhoudingen te beïnvloeden, toch waren deze leden van oordeel dat aanvaardbaarheid van het gebruik van deze instrumenten sterk afhangt van de te verwachten invloed op de inkomensverdeling, ook al is dit een neveneffect. Als dit instrumentarium ertoe leidt dat inkomensverschillen worden vergroot, noopt alleen dat feit al tot een herziening van het instrumentarium, aldus de leden van de P.P.R.-fractie.

Op een vraag van de leden van de P.P.R.-fractie nader aan te geven wat met «andere maatregelen» bedoeld wordt, waarvan in artikel 10 melding wordt gemaakt, heeft de Minister geantwoord dat hij «zolang de beslissing

over al dan niet toepassing van dat artikel niet is genomen, uiteraard geen opsomming kan geven». Dit antwoord had de leden van de P.P.R.-fractie verbaasd en zij verzochten de Minister alsnog een aanwijzing te geven van die «andere maatregelen», zonder welke informatie een belangwekkend deel van het wetsartikel in het duister blijft.

De hier van het woord zijnde leden hadden met voldoening kennis genomen van de opmerking van de Minister dat verhogingen c.q. het geven van een vrijstelling in de vorm van gelijke bedragen voor elke werknemer op basis van de voorgestelde tekst in ieder geval wel mogelijk is. Blijft echter over de vraag wat de Minister precies bedoelt met de opmerking dat in geval van verlening van enige vrijstelling eventueel nog waar mogelijk met de draagkracht-gedachte rekening gehouden wordt (blz. 8, halverwege).

De leden van de P.P.R.-fractie vroegen zich af waarom ineens in het wetsontwerp omtrent de openbaarheid van inkomens de beperking wordt opgenomen dat het hier alleen inkomens betreft uit arbeid. Zij maakten de Minister erop attent dat alle inkomens van natuurlijke personen openbaar dienen te zijn.

Tot slot vroegen deze leden nog of de Minister wil aangeven op welke wijze de besluitvorming rond het gebruik van dit instrument zal plaatsvinden en op welke wijze naar zijn mening zulke besluiten aan het oordeel van de Kamer onderworpen kunnen worden alvorens zij geëffectueerd worden.

De voorzitter van de commissie,
Hermsen

De griffier van de commissie,
Elkerbout